

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: Grațian Capătă.

Preocupări.

Apel.

Domnilor Învățători,

Din rapoartele Dlor inspectori primari și ale mai tuturor organelor de control, am constatat că multe localuri de școală sunt întreținute cât se poate de prost și de murdar. Înainte de a lua alte măsuri împotriva celor vinovați de această stare de lucruri, îmi fac o datorie a sta de vorbă cu DVoastră pe această cale și a vă arăta gravitatea situației, cu credința că voi fi înțeles.

Știu că nu totdeauna și nu peste tot organele obligate a se îngriji de localurile școalelor, de mobilier și toate cele necesare, își fac datoria. Este destul de dureros acest adevăr și coboară destul nivelul acestor organe, cari în afară de lege chiar, sunt datoare să înțeleagă rostul unei școale bine întreținute și care face mai întâiu cinste satului și țării. Cum însă trebuie să avem răbdare până ce timpul va tămădui aceste dureroase păcate, rămâne ca noi, cu puterile, cu inima și cu entuziasmul nostru, să ne îngrijim de puținul pe care-l avem și să facem din școala statului localul cel mai curat, cel mai împodobit și cu împrejmuirea cea mai frumoasă. Ca și biserica, școala trebuie să se ridice, dacă nu prin turnuri, prin curățenia și ordinea care domnește în jurul său. Zădarnică vă va fi munca

rin clasă, rezultatele din cataloage și dela examene, dacă micuții copilași vor fi crescuți într'un mediu despingător, dezordonat, cu aspect de ruină și de paragină. Acestea sunt buruenile, spinii și bălăriile, cari înăbușe florile pe care DVoastră le sădiți cu atâta trudă în sufletele copiilor. Dintr'un mediu de ruină și de necurătenie nu pot ieși sufletele de care țara noastră azi, mai mult ca oricând, are nevoie. Cei deprinși cu geamuri sparte, ziduri ruinate și zgâriate, praguri și dușumele murdare, cu mâzgălituri pe pereți, cu bănci și toate cele din clasă schilodite, cu murdărie în clasă, în curte și peste tot; aceștia ușor se vor deprinde — ca într'un element al lor firesc cu ruină, cu mâzgălituri, cu murdărie și cu schilodeală în sufletele lor. Nu numai bolile fizice își găsesc isvorul într'o astfel de școală, dar și bolile sufletești. Traiești în mediu meschin, meschin îți va fi și sufletul. Țara nu are prea mult de așteptat dela o generație crescută în asemenea condiții.

DVoastră sunteți elita sufletului acestui neam și cred, că nici sufletele DVoastră de elită nu se simt bine într'un mediu dezordonat și necurat. Școala DVoastră trebuie să radieze nu numai lumină, ci și aer curat, parfum de grădină înflorită. Școala este un locaș sfânt iar nu profan ca orice altă casă din sat; dar sfințirea ei o face grija învățătorului, dragostea lui, gustul lui, hărnicia lui.

În credința că rândurile de mai sus v'au deschis perspectiva gândurilor mele și că ele vor schimba lucrurile, aștept ca să-mi sosească vești înbucurătoare de prin satele unde școala românească se luptă să-și afirme dreptul său secular.

George Bota
inspector șef.

Educația cetățenească și învățământul civic în școala primară.

În noua programă analitică a învățământului primar, cursul superior, se prevede și predarea învățământului civic. După programă, acest obiect de învățământ are de scop să facă pe elevi conștienți de îndatoririle ce le au față de semenii lor ca cetățeni în stat, să-i introducă în cunoașterea drepturilor și datoriilor cetățenești, în organizarea și instituțiile statului și să le însușească respect față de legi, autorități și instituțiile țării. Acest scop — spune programa analitică — nu se poate atinge prin memorizarea oșobitoare a unor texte greoaie de legi și a unor datorii stereotipe, ci prin prelegeri înțelese și pline de căldură, întemeiate totdeauna pe exemple concrete din viața socială. Învățământul practic cetățenească — continuă programa analitică — se va desvolta organizându-se în viața școlară deosebite instituțiuni cari să înfățișeze în mic icoana organizațiilor din societatea mare. Aceste instituțiuni se vor conduce de elevi după normele corporațiilor și întocmirilor de stat. Se vor înființa case de economii și ajutor mutual, societăți de gimnastică, de jocuri, de excursiuni, de cultură artistică, de igienă populară, de cumpătare, de împăduriri, de ocrotire a vietăților folosite și de stărpire a celor vătămătoare agriculturii, etc. Școlarii vor fi puși să le administreze singuri, să judece micile abateri disciplinare, să țină ordinea și curățenia în bibliotecă, atelier, grădină, laborator; să facă unele lucrări în interesul tuturor: serbări, șezători comune, etc., cu un cuvânt se va căuta să li-se cultive simțul responsabilității personale pentru conducerea rațională în viață.

Frumos și bun program, dar incomplet. Lipsesește din el ceea ce ne trebuie mai mult, ceea ce ne-ar putea conduce cu vremea la adevărata educație cetățenească.

nească conștientă: la înțelegerea, prețuirea și folosirea conștientă a drepturilor cetățenești.

Vrând, nevrând, trebuie să recunoaștem, că azi nu ne folosim cum ar trebui de drepturile cetățenești. Cei mai mulți își dau votul pentru cei ce promet mai multe ușurări, fie ele cât de imposibile numai să fie promise. Nu mai amintesc de cei ce așteaptă dela cel ce dorește să fie ales câte o gură de înghițitură zicându-și: barămi cu atâta să mă aleg. — Iar cei ce vor să ajungă părinți ai patriei sau să ajungă unde doresc, se organizează în partide și se sbat să câștige cât mai mulți aderenți și voturi pentru partidul din care fac parte. Și oare pentru ce atâta frământare și alergare din partea lor? Ori cu câtă bunăvoință examinăm chestiunea, nu putem găsi la baza acțiunilor lor ceia ce afișează: numai binele și fericirea neamului și a patriei. De ce superioritate morală ar da dovadă dacă ar munci mai mult pentru binele și fericirea neamului și a țării, dacă nu s'ar sbate numai după putere pentru a-și menaja interesele, ci mânați de dorința de a munci pentru neam și patrie.

De-o parte inconștienta și apatia, de cealaltă alergarea după interese personale; iată stările morbide sociale ce se manifestă par'că din ce în ce mai puternic, așa încât, fără să vrem ne punem întrebarea: unde vom ajunge?

Pentru a îndrepta aceste rele ale vieții sociale civice cred că orice om iubitor de neam, va aproba că ne trebuie o educație cetățenească sănătoasă. Aceasta după modesta mea părere se poate face numai în o atmosferă mai curată începând de pe băncile școlii. Elevii începând din școala primară până la universități să fie deprinși a trăi o viață socială constituțională prin așa numita autogovernare, prin conducerea de sine cum arată și numele acestui fel de viață.

În școala primară aceasta se poate începe în modul următor. Când un elev face vre-o ștregărie, să nu-l pedepsim noi învățătorii, ci să cerem părerea conșcolarilor lui asupra pedepsei ce merită pentru fapta

sa. Unii se vor pronunța, alții se vor codi. Dacă însă le vom atrage atențiunea asupra faptului, că orice faptă nesocotită produce un rău care trebuie recom-pensat, iar dacă autorul faptei rele nu voiește dela sine să recunoască răul făcut și să facă destul pentru el, trebuie judecat. Judecata e bine să o aducă acei cari știu ce este bine și ce este rău și țin la aceia ca să se facă numai bine. În forma aceasta spontană pot fi conduși să simtă lipsa unui grup de conșcolari cari să judece faptele săvârșite de oricine și să aleagă în acest grup pe cei vrednici. După ce judecătorii aleși au pronunțat sentința, pot fi conduși să constate, că trebuiesc anumiți conșcolari cari să supravegheze dacă sentința adusă s'a executat ori nu. Așa îi putem conduce la simțirea necesității puterii executive. Apoi le vom sugera lipsa statoririi unor reguli și legi de conduită, etc., după cari să se orienteze toți. Aceste legi îi facem să se convingă că e bine să fie aduse de cei mai pricepuți și mai de omenie. Astfel pot fi conduși la simțirea necesității puterii legislative, executive și judecătorească. În modul acesta pot fi aduși să înțeleagă cum se pot conduce ei pe sine bine și frumos, rămânând numai să ceară aprobarea noastră a învățătorilor. Pregătiți astfel, îi putem conduce să aleagă pe reprezentanții legislativi prin vot secret universal. În forma aceasta îi putem introduce a trăi o viață socială constituțională, analoagă cu viața cetățenească de stat.

Trăind elevii o astfel de viață se deprind să judece ce este bine și vrednic de săvârșit și ce este rău și trebuie încunjurat. Se deprind a executa prompt și cu îngrijire ceia ce li-se încredințează. Se supravegheză unii pe alții dacă își îndeplinesc datorințele și se poartă cum se cuvine. Se deprind a judeca obiectiv lucrurile și a se judeca fără părtinire. Pătrunde în sufletul lor simțul de drept și dreptate. Se deprind a se folosi conștient și cu demnitate de drepturile și datorințele lor.

Când ajung să învețe despre guvernarea țării, în-

țeleg totul și instrucția civică pentru ei este materie cunoscută. Cu această ocaziune numai atâta învață că viața care o trăiesc ei la școală se trăiește și în viață în un mod mai extins.

Câștigul adevărat al autoguvernării însă este că pregătește pe viitorii cetățeni pentru adevărata viață de stat. Acei cari vor fi crescuți prin autoguvernare vor înțelege însemnătatea dreptului lor de vot și vor ști pentru cine să-l deie. Iar dacă vor fi aleși ori numiți pentru a lucra pentru neam și patrie, având sădită și cultivată în suflet, conștiința datoriei în mod practic, cu siguranță vor face mai mult decât fac cei de azi cari urmează o școală cu totul contrară în această privință.

Pentru prima dată am avut ocazia să văd o autoguvernare de elevi în felul mai sus schițat la Școala primară de aplicație de pe lângă Școala normală de învățatori din Zălau, la care școală normală mi-am făcut pregătirea profesională. Azi o am și în școala ce conduc.

Îți este mai mare dragul să vezi pe fiecare elev cu câtă conștientiozitate și desinteresare personală își îndeplinește rolul său. Poate fi model fiecare pentru oamenii adulți.

De încheiere, rog pe stimații colegi să studieze această chestiune și să o pună în aplicare. Aplicarea autoguvernării schițată în acest mic articol, nu este lucru greu. Numai la început reclamă atențiune și grije mai mare. Gândiți-vă cât de mult vă ușurează disciplinarea. Luați în socotință cum pregătește înțelegerea învățământului civic. Dar mai presus de toate aveți în vedere că prin ea pregătiți pe cetățeanul de mâine.

Șoimuș, luna Decemvrie, 1926.

Valeriu Oșian.
învățător.

Chestiuni didactice.

Insemnătatea Sociologiei

ca materie de studiu în noul proiect al învățământului normal.

În sfârșit, după multe șovăeli, în noul proiect al reformei învățământului normal i-se dă și Sociologiei locul ce-l merita de multă vreme. Figurează în cele din urmă în programa analitică a viitorilor normaliști alături de celelalte studii importante și această nouă materie, așa după cum figurează și în școlile moderne similare din alte țări, unde învățământul evolua cu timpul.

În realitate nici nu se poate imagina un bun educator al poporului, care neurmărind un scop bine determinat prin școală, rămâne cu totul indiferent de rolurile ce generațiile crescute de el trebuie să aibă în viitoarea societate. Unui astfel de învățător îi lipsesc și cele mai elementare noțiuni de științe sociale. Plutește în neant.

Și totuși — ve-ți afirma D-voastre — s'au găsit și se găsesc încă în ciuda *Sociologiei* foarte mulți învățătorimodel. Adevărat, dar nu ei sunt majoritatea — deci nu putem formula regulă. Abilitatea deosebită a distinsului educator — e incidentală. Ea se datorește pe de-o parte hărniciei lui de autodidact — muncă migăloasă prin care a știut să-și întregească lipsurile unui învățământ defectuos (însușindu-și chiar și elemente de sociologie!), iar pe de altă parte extraordinarului bunului simț care poate fi rezultatul celorlalte studii pedagogice, a deducțiilor din sinteza psihologiei cu morala etc. Dar un astfel de învățător, pe lângă că e foarte rar, va munci din punct de vedere sociologic, dacă nu chiar inconștient — cel puțin fără metodă. Cât de mult l-ar fi ajutat pe el în ela-

borarea unui plan bine chibzuit, măcar câteva din cele mai însemnate elemente ale Sociologiei!

Dar să vedem ce este și ce urmărește Sociologia? Iată două întrebări la cari nu s'a răspuns la fel din partea tuturor sociologilor. Această nouă știință nu și-a încadrat și nu și-a sistemizat definitiv materialul ce vrea să-l cuprindă și să-l trateze. Chiar aici sunt unele păreri divergente la cei competenți. Dar oricât de variate ar fi în această privință părerile savanților specialiști, plecând dela cea mai simplă și veche axiomă, »omul e ființă socială și ca atare nu se poate lipsi de societate« (chiar și animalele și insectele își au societățile lor!), Sociologia ca știință, are de scop: 1. studierea societății și 2. precizarea rolului, ce trebuie să-l aibă omul în societate.

Desigur aceste două puncte cari la aparență par atât de firești, nu indică nici pe departe numeroasele probleme și încă foarte complicate, ce se desprind dintr'o analiză mai amănunțită a lor.

I. Ca să putem studia societatea de azi, trebuie să plecăm chiar dela început. Astfel luând ca punct de plecare vechile tradiții și mithuri poporane, va trebui să cunoaștem cele dintâiu state civilizate de pe malurile Mediteranei. Deci trebuie să analizăm formele elementare ale societății primitive grecești și romane, ca în urma evoluției acestora să ajungem la civilizația popoarelor europene din Evul mediu. În această ordine de idei trecem apoi la viața din Timpurile moderne, din ultimele secole și în fine la cunoașterea zilelor noastre. Dar cum societatea în fiecare epocă și la fiecare popor e strâns legată — de multe ori condiționată chiar — de credințele religioase ale timpului, de instituțiile politice, economice și juridice, de evoluția științei, moralei și a artelor frumoase etc. sociologul va trebui să le studieze și pe acestea. Numai lamurind toate aceste chestiuni, vom obține icoane clare și vom putea scoate învățături practice din nenumaratele societăți-tipuri a atâtor veacuri.

II. Odata studiată viața socială în tot asamblul ei, ar mai fi de arătat în ce măsură influențează ea asupra vieții materiale, intelectuale și morale a ființei omenеști (asupra individului). Cum individul trăește și crește în societate, care este raportul între Sociologie și Educație? Trebuie să se conformeze el numai decât legilor sociale și morale ale timpului, sau trebuie — întrucât acele se contrazic cu principiile lui de viață — să înceapă o luptă pentru dărămarea societății existente, ca astfel pe ruinele aceleia să se poată clădi o nouă organizație a unei societăți mai solide și mai sănătoase? Astfel pe lângă cunoștințele ce se împărtășesc de obicei elevilor în școală din istorie, geografie etc. se impune o aprofundare mai temeinică în problemele despre existența statului, a națiunii, a libertății naționale etc.

Când însă lămurim elevilor — și chiar cetățenilor la șezători ori întruniri culturale — chestiuni de acest fel, le facem cunoscută adevărata idee despre îndatoririle și drepturile *cetățeanului modern*. Laturea aceasta a științelor sociale se numește *Sociologie politică*, ceea ce nu e tot una cu politica militantă (de partid), așa cum se face azi la noi. Pânăcând cea dintâi e o preocupare ideală dintre cele mai înalte, aceasta din urmă din nefericire a degenerat cu desăvârșire, fiind făcută în cea mai mare parte de oameni mici la suflet, egoiști și de rea credință.

Adevărat așa cum se prezintă studiul sociologic arătat de noi, el reclamă cunoștințe foarte vaste din toate domeniile preocupărilor intelectuale. Deci Sociologia ajunsă la culmea perfecțiunii, ia înfățișarea unei adevărate Enciclopedii. Și totuși — cu oricâte dificultăți — trebuie să punem încă azi bazele *societății de mâne*, care va fi mai apropiată de perfecțiune.... să sperăm.

Da, Sociologia este un studiu pe cât de complicat, pet atât de frumos și util. Să-l îmbrățișăm cu căldură!

George Matieșanu.

O reformă a manualelor.

Într'un judicios articol publicat în ziarul »Universul« dl profesor I. Nisipeanu, unul dintre cei mai activi pedagogi și autori ai noștri, se ocupă de cărțile de citire ce se întrebunțează astăzi în școlile noastre. D-sa analizează conținutul acestor cărți și deduce că : «Ele abundă în descrieri uscate, seci și incolore, fade și deci plictisitoare, referitoare la lucruri de percepție zilnică, banală, de care copiii sunt archisătui. Fenomenele vieții, lumea plantelor și animalelor sunt înfățișate într'un mod mort, sau omorîtor de interes».

Nimic mai adevărat!

Tot D-sa demonstrează că este inexactă afirmația că, învățătorul este chemat să îndrepteze greșelile manualelor. Învățătorul dacă va afla în cărțile școlii sale materialul lucrat în raport cu psihologia infantilă, la rândul său, va face lecțiuni plăcute, și învățământul va avea rezultat. Dacă contrar, aceste prețioase auxiliare nu-i vor da posibilitatea să coloreze lecțiunea, pentru a fi pe placul copiilor, care au aversiune de «banal» și «plictisitor» nu numai că nu ajută, dar mai rău încurcă pe învățători. Aceste adevăruri sunt cunoscute de toți pedagogii; sunt cu prisosință cunoscute și de învățători, căci de câteori nu caută aceștia să aleagă în lecțiunile de clasă bucățile ce ar conveni momentului psihologic și nu le află în carte.

În ultimii ani în loc de o îmbunătățire a cărților didactice, constatăm că din ce în ce sunt mai slabe. Mulți autori lăsând rezultatele obținute de cei cari lucrează în spiritul școlii active, au rămas cu fața spre școala trecutului, declarând-o perfectă și lucrând după același calapod manualele. Cei câți-va moderni, nu au reușit să dea o înfățișare unitară lucrărilor lor, fiindcă nu și-au desbrăcat încă personalitatea de reminiscențele școlii vechi. Pentru aceste motive întâlnim în manualele cele mai noi, un material de ames-

tecătură, prelucrat fără a se țina socoteală de normele pedagogice mai noi.

Sunt prea puține cărțile bune astăzi în școlile noastre primare. Iată un rău constatat din când în când de pedagogi cu reputație ca dl Nisipeanu, și simțit zilnic de fiecare învățător care își pricepe meseria.

Dacă reformele școlare cu tot angrenajul lor de dispoziții, aduc anual schimbări în învățământ, nu înțelegem de ce nu se vine și cu o reformă a manualelor școlare.

Sunt de părere că organele ministeriale cari se ocupă cu manualele sortite să servească școala, trebuiesc completate.

Se impune o revizuire amănunțită a tuturor manualelor de școală, cari inundă librăriile. O comisie formată din pedagogi și filologi recunoscuți, să dea un plan pentru fiecare materie, după care s'ar lucra manualele. Să se aibă în vedere, fondul și forma bucășilor trecute în manuale, și să se dea mai mare atenție limbei și ortografiei. Se văd și astăzi manuale de școală scrise într'o limbă imposibilă, iar în fiecare bucată altă ortografie, așa că școlarul de mulțori te buimăcește cu întrebările, la care trebuie să tragi răspunsurile de păr.

Ici «Marea Neagră» (cu litere mari) dincolo «marea Neagră», în altă pagină «marea neagră»?!

...Ici *să-și* dincolo *săși* «fiindcă», fiind-că «de ce», dece». Va zice cineva: nu sunt greșeli capitale. Dar pentru școlar sunt, căci cum e să scrie el corect, dacă și în carte este greșit?

Să stabilească această comisie o normă de scriere. Să se strângă de pe piața cărțile rele; numai atunci putem să vorbim cu adevărat că manualele de școală sunt adevărații auxiliari ai dascălului și copilului.

Și această reformă a cărții trebuie să vină cât de curând.

Augustin Creșpai.

subrevizor școlar.

Sălajul.

† LEONTIN T. TURCU

SUBREVIZOR ȘCOLAR.

Posta de azi ni-a adus o veste tristă: moartea unui prietin. Un prietin drag, sincer și comunicativ. Când l'am cunoscut pentru întâia oară m'a uimit setea lui de a cerceta trecutul satelor noastre, și de-a strânge toate lucrșoarele pe care stătea imprimată dragostea de artă și de frumos a țaranilor noștri.

Cu ocaziunea fiecărei inspecții, arunca câte-o privire și în biblioteca învățatorului sau a preotului scoțând la iveală hârtoage prăfuite pe cari nu le mai utiliza nimenea, și pe cari le cerea cu sfiială pentru muzeul județean. Mergea la fiecare biserică și descifra cu multă migăleală inscripțiunile de deasupra ușilor împărătești, aduna cărți vechi bisericesti, cruci de lemn cu săpături și cu desenhuri în relief, patrafire colbăite de praf și mucegaiu, cadelnițe, potire și tot ceeace i-se părea lui, ca poate desgropa trecutul nostru artistic. După fiecare drum făcut în provincie, se întorcea cu pachete mari și desfăcându-le în biroul Revizoratului școlar îi străluceau ochii de bucurie, spunându-ne câtă diplomație a trebuit să întrebuițeze pentru a le putea câștiga. Ne spunea apoi de cutare biserică, zidita pe la începutul veacului al XVII-lea și pictată de un preot-artist, de o cruce minunată în relief, de un potir întrebuițat de 4—5 generații de preoți, proveniți din aceeași familie. Permanent purta la sine o carte voluminoasă unde își nota toate legendele, frânturile de

limbă, proverbele, chiuiturile și toate produsele populare, care i-se păreau lui că prezintă o notă interesantă. Tânărul meu prietin era un culegător de folklor în adevărata accepțiune a cuvântului.

Colaborator vrednic al revistei »Școala Noastră« și-a strâns cu multă migăleală un material întins și în cele două studii publicate: »Cercetășia în școala satelor« și »Muzeul școlar« a făcut dovadă strălucită a unor preocupări de ordin cultural și social cum nu puteai aștepta pentru un tânăr, care deabea își terminase serviciul militar. Propagandist cultural neîntrecut, le vorbea țăranilor într'o limbă curgătoare presărată cu glume și vorbe cu tâlc scoase din însemnările lui, încât stârnea hazul ascultătorilor, cari nu se mai îndurau să plece. Despărțământul Astrei din Hida și Zălau au avut în tânărul învățător și apoi subrezor școlar de control un sprijin și un colaborator neprecuțit. Ca bibliotecar al casinei din Zălau colaborator al ziarului »Meseșul« și sprijinitorul tuturor acțiunilor românești, Leontin Turcu, și-a făcut datoria cu prisosință.

Și acum frate Leontine, ca prietin ce ți-am fost, lasă-mă să îngenunchiez în fața mormântului tău, și amintindu-mi de frumoasele zile pe care le-am petrecut la olaltă, și gândindu-mă la munca ta entuziastă în ogorul înțelenit al satelor, să-ți doresc: odihnă liniștită, iar neamului meu, muncitori aleși, cinstiți nepătați, așa după cum tu ai fost viața ta întreagă.

Pe țărâna proaspătă a mormântului tău, frate Leontine, depun cele mai curate lacrimi de prietin.

Turda, la 4 Februarie 1927.

Nicolae Nistor.

Descrieri geografice.

Zălaul *)

Locuitorii. Cu toate că astăzi Zălaul este un oraș ungurese, locuitorii lui sunt în cea mai mare parte străini, cari în cursul vremii s'au maghiarizat. Acest lucru se poate constata din diferite împrejurări. Mai întâi e faptul că la anul 1150 s'au așezat aici germani. La 1246, după năvălirea tătarilor, s'au adus în oraș coloniști români. Mai târziu s'a așezat în oraș un număr considerabil de armeni, ruteni și tăuți. Acest conglomerat de locuitori însă a fost așa de bine frământat de unguri, încât s'a pierdut ca naționalitate și s'a făcut din el o masă maghiarizată.

Câți locuitori a avut orașul în vechime, din lipsă de date nu putem ști. Cele dintâi urme despre mișcarea populației le avem din anii 1715—1720. Atunci Zălaul avea 2583 de locuitori. La anul 1849 numărul locuitorilor se cifrează la 8500 suflete. În 1854 numărul locuitorilor e 4514. Evident că între 1849 și 1854 nu a putut fi o descreștere așa mare a populației. Trebuie că una dintre aceste date e greșită!

O statistică din 1869 notează pentru Zălaul 6500 de suflete. Statistica din 1890 are pentru Zălaul următoarele date: Numărul total al locuitorilor = 6474. După naționalitate: unguri 5992, germani 35, tăuți 17, români 329, diferiți 101. După confesiune: rom. cat. 1017, uniți (gr.-cat.) 406, ortodoxi 5, evanghelici 36, reformați 4786, unitari 9, izraeliți 201, armeni catolici 14. E interesant de notat că statistica amintește 329 de români și 406 uniți. Se știe însă că uniții sunt români. Prin urmare 406 uniți + 5 ortodoxi = 411. Acesta trebuie că a fost numărul locuitorilor români în Zălaul. Cum însă la censul populației se întreba fiecare individ de ce naționalitate este, mulți români maghiarizați au declarat că sunt de naționalitate unguri.

După statistica ungurească, făcută în anul 1900, numărul locuitorilor din Zălaul e 7639 de suflete împărțite după naționalitate în: unguri 7222, germani 24, tăuți 19, români 368, ruteni 1, sârbi 1, diferiți 4; după religie: rom.-cat. 1213, uniți 641, ortodoxi 25, evanghelici 21, reformați 5398, izraeliți 517. (Să se observe datele după confesiune și naționalitate referitoare la români).

*) Spicuri din broșura „Zălaul schițămonografică” de L. Ghergariu

Cea din urmă statistică ungurească s'a făcut în 1910. Totalul locuitorilor Zălăului după această statistică e=8062.

Statistica făcută în 1920 de autoritățile române dă pentru Zălău următoarele date: Totalul locuitorilor = 9469. După naționalitate = români 1306, unguri 7320, evrei 552, alte naționalități 291.

Azi populația Zălăului se cifrează la aproximativ 11.700 suflete. În acest număr e luată și armata și elevii școlilor secundare. Impărțirea după naționalități nu o putem face din lipsă de date oficiale. Totuși din numărul credincioșilor diferitelor confesiuni vom putea face și statistica pe naționalități. Statistica confesiunilor o dăm mai jos.

Ocupațiunea locuitorilor Zălăului e foarte diferită. Putem totuși grupa pe locuitori în următoarele categorii: economi (agricultori), industriași, comercianți și funcționari. Cea mai plăcută și dintre principalele ocupațiuni a locuitorilor din Zălău a fost și este din vremurile mai vechi viticultura. În vremea când dreptul de vânzare a beuturilor nu era încă monopolizat de stat, ci fiecare comună își aranja singură chestiunile de acest fel, în Zălău cultivarea viței era considerată ca un izvor de venit principal al locuitorilor și pentru încurajarea acestui ram de activitate iar de altă parte pentru a nu scurta pe locuitori în drepturile lor s'a făcut chiar o lege în senzul căreia în Zălău nu avea voie să aducă nimenea vin din alte localități pentru vânzare. Acela care era găsit că a adus astfel de vin, aceuia i-se confisca tot vinul.

Azi încă se mai cultivă vița pe o scară foarte întinsă și vinul din Zălău are destulă trecere în comerț. Pe lângă viță un izvor bun de câștig pentru cei din Zălău sunt și fructele, cu deosebire merele.

O considerabilă parte a locuitorilor se ocupă cu comerțul și industria, cari aproape în întregime se găsesse în mâni de creștini. Industriași și comercianții din Zălău au fost organizați în Evul mediu în bresle. Asociațiile lor au fost așa de bine organizate, încât au putut asigura pe seama membrilor multe favoruri. Fiecare dintre asociați (cizmari, curelari, olari, sumănari, măcelari, croitori, barbieri, rotari, lauri, etc. etc.) și-a avut regulamentul ei aparte, pe care l-au observat și i-s'au acomodat cu strictețe și conducătorii orașului.

Industriași și comercianții din Zălău pe lângă priceperea

ce o au în meseria lor, sunt oameni culti, având aproape toți câte 2—4 clase secundare, unii chiar și mai mult. Cultura aceasta le-a înlesnit în măsură foarte mare ajungerea la bunăstare materială.

După religie locuitorii Zălăului de azi se împart în: ortodoksi, uniți, reformați, rom. cat., bapțiști (pocăiți) și izaeliți. După număr fiecare confesiune are următorul număr de credincioși: ortodoksi 306, gr. cat. (uniți) 2680, rom. cat. 1275, reformați 4985, evanghelici 255, izraeliți 383, bapțiști 80, fără confesiune 100.

L. Ghergariu.

Manifestări culturale

Cercul cultural „Moftinul-Mic“

Duminecă în 16 Ianuarie a. e. și-a ținut ședința *Cercul Cultural „Moftinul-Mic“* în comuna *Moftinul-Mic* participând toți învățători și învățătoarele, afară de unul. — La ora 9¹/₂ începe Sf. Liturghie la care ia parte întreg corpul didactic,

Biserica a fost tixită de lume, După Sf. Evanghelie preotul-canonice, Rev. Gheorghe Mureșanu, rostește o cuvântare bine simțită plecând dela cuvintele Mântuitorului: „Mergând învățații, toate neamurile . . . .”

Arață munca ce o desvoaltă preotul în biserică și inv. în școală, pentru deșteptarea și luminarea poporului.

Salută cu drag în numele credincioșilor pe învățătorii adunați, dorindu-le spor la muncă.

Indeamnă pe toți cei prezenți, ca cu mic și mare să ia parte la ședința poporală, ce se va ținea la finea Sf. Liturghii în sala de învățământ a școlii primare de stat.

Sala școlii era neîncăpătoare pentru publicul adunat și precis la ora 11¹/₂ își începe conferința poporală președintele cercului cultural dl I. Rațiu învățător-director în localitate.

Subiectul conferinței: „*Căminul cultural la sate*“. Conferențiarul vorbește despre necesitatea înființării unui cămin, care ar deveni cel mai bun mijloc, pentru luminarea și deșteptarea poporului prin organizarea de șezători, supravegherea petrecerilor tineretului, aranjarea de reprezentații teatrale, cor; înființarea unei băi, cinematograf, infirmerie, etc.

Conferențiarul terminând s'a putut ceta pe fețele auditorilor ceva, și mulți cred că: în Moftinul-Mic „Căminul cultural“ va lua ființă. O credem, fiindcă Moftinienii, tot la stăruința dlui I. Rațiu în anul 1921 au înființat cooperativa „Plugarul“, care sub conducerea cinstită a D-sale prosperează din an în an. Și după cum spunea, Căminul va găsi în această cooperativă—desigur—pe părintele ocrotitor.

Se urcă la catedră dl medic al circumscripției Dr Lissor și rostește conferința: „Tuberculoza și mijloacele de apărare“. Conferința este ascultată cu viu interes și publicul l'a aplaudat pentru sfaturile părintești ce le-a dat. Trebuie să remarc, că acest domn medic ia parte la toate ședințele cercului cultural, contribuind prin conferințele sale la deșteptarea poporului.

Urmează dl subrevizor Aug. Creșpai ținând conferință despre „Alcoolism“.

Pentru îndemmurile și sfaturile părintești dl subrevizor a fost aplaudat îndelung.

După pauză începe ședința intimă.

a) Lecția model: „Serisoare familiară“ compunere.— A fost tratată de d-șoara M. Rațiu învățătoare în loc cu elevii clasei a IV-a. A reușit pe deplin. După observațiile făcute de unii colegi, a fost clasificată de bună. D-șoara având numai 2 ani de practică, promite a deveni o bună învățătoare.

D-șoara T. Nichita citește conferința didactică cu subiectul: „Metoda exercițiilor de compunere“. Tema a fost bine aprofundată din toate punctele de vedere. Toți colegii au ascultat-o cu interes deosebit și la fine a fost felicitată călduros. Lucrarea a fost clasificată de bună.

Președintele mulțumește corpului didactic pentru interesul ce-l poartă cauzei, și îl îndeamnă să nu ucească cu aceeași dragoste și în viitor.

Fr.

Pagini de literatură.

Gheorghe Coșbuc.

— Studiu*) —

(Continuare)

Intr'un avânt al tinereții, tânărul Coșbuc, călător în țara basmelor, purtând în suflet cine știe ce icoană „frumoasă ca un gând răsleț“, în singurătatea de boem visător s'a lăsat prins de vraja imaginilor și s'a gândit la... nuntă. Fiorul trubadurului — cum se exprimă Octavian Goga — a cutremurat lumea 'ntreagă pe unde s'a plimbat mintea lui în „patru margini de pământ“. Pe toți prietenii copilăriei lui fermecate, pe toți stăpânii imaginației populare i-a poftit la ospăț. Și s'a întâmplat minune. La glasul vrăjitor a pornit potop „din cât afund o mie de crăimi ascund“. Sosit-au: „împărați cu stema în frunte și 'mbrăcați cum astăzi nu-s“, „regi în purpur“, „doamne“ în „rochii lungi“ bătute „'n flori“ de „mărgărint“, domnițe 'n „rochii scurte până 'n pulpi, cu păr buclat“, „principi falnici și 'ndrăzneți“ în haine de-argint, călări „c'un braț în șold și pe prăsea cu celalalt“. „sfetnici“, „ghinărari“ și „logofeți“. Erau de față: „bătrânul Gruiu cu Sanda și Rusanda lui“, „Țințeș cel cu trainic rost cu Lia lui“, „Bardeș“, „Peneș“ și Mugur împărat“, „Partin craiu“ și alți mulți a căror nume scapă.

„Iar mai spre amiazi, din depărtări
Văzutu-s'a crescând în zări
Rădvan cu mire, cu nănași.
Cu socrii mari și cu nuntași
Și nouăzeci de feciorași
Veneau călări“.

„Și ca la mândre nunți de craiu.
Eșit-a 'n cale-ales alai
De sfetnici mulți și mult popor
Cu muzici multe 'n fruntea lor:
Și drumul tot eră covor
De flori de Mai“.

*) După O. Goga: „Coșbuc discurs de primire“.

„Iar când alaiul s'a oprit
 Și Paltin crai a stărostit,
 A prins să sune sunet viu
 De trease și trimbiți și de chiu“.

Apoi:

„De peste larg pridvor,
 Din dalb iatac de foișor
 Eși Zamfira 'n mers isteț,
 Frumoasă ca un gând răsleț,
 Cu trupul nalt, cu părul creț,
 Cu pas ușor“.

„Un trandafir in văi părea ;
 Mlădiul trup i-l incingea
 Un brâu de-argint, dar toată 'n tot
 Frumoasă cât eu nici nu pot
 O mai frumoasă să-mi socot
 Cu mintea mea.“

„Și ea mergând spre Viorel,
 De mână când a prins-o el,
 Roșind s'a zăpăcit de drag, —
 Vătavul a dat semn din steag
 Și-atunci porniră toți șireag
 Incetinel“ . . .

la cununie.

„Și 'n vremea cât s'au cununat
 S'a 'ntins poporul adunat
 Să joace 'n drum după tilinci:
 Feciori, la zece fete, cinci,
 Cu zdrăngănei la opinci
 (Ca 'n port de sat“.

„Trei pași la stânga linișor
 Și alți trei pași la dreapta lor ;
 Se prind de mâini și se desprind.
 S'adună core și iar se 'ntind,
 Și bat pământul tropotind.
 In tact ușor“.

„Iar la ospăț! un râu de vin!
 Mai un hotar tot a fost plin
 De mese, și tot oașpeți rari,
 Tot crai și tot crăese mari,
 Alătura cu ghinărari
 De neam străin“...

„Și vesel Mugur-împărat
 Ca cel dintâi s'a ridicat
 Și, cu păharul plin în mâini,
 Precum e felul din bătrâni,
 La orice chef între Români,
 El a închinat“,

„Și-a zis: „Cât mac e prin livezi
 Atâția ani la miri urez!
 Și-un prinț la anul! blând și mic,
 Să crească mare și voinic, —
 Iar noi să mai jucăm un pic
 Și la hotez!“

„A fost atâta chiu și cânt
 Cum nu s'a pomenit cuvânt,
 Și soarele mirat sta 'n loc,
 Că l-a ajuns și-acest noroc,
 Să vadă el atâta joc
 Pe-acest pământ“.

Jucau „copile de împărat“ cu „principi falnici și îndrăzneți“,
 cu „Feți-voinici“, cu „Feți-frumoși“, cu „logofeți; juca și „Barbă-
 cot, piticu“ între popor de nu-și da rând“.

„Sunt grei bătrâni de pornit,
 Dar de-i pornești, sunt grei de-oprit!
 Și s'au pornit bărboșii regi
 Cu sfetnicii învechiți în legi
 Și patruzeci de zile 'ntregi
 Au tot nuntit“.

Feciorul popii din Hordou a făcut o nuntă cum n'a mai
 fost, balada nunții țărănești: „Nunta Zamfirii. Admirabilul poem
 a fost remarcat de îndrumătorul literaturii: Titu Maiorescu, și
 retipărit în „Convorbiri literare“, a consacrat gloria literară a
 lui Coșbuc.

(Va urma)

G. Capătă.

În codru...

Sub poala codrului de fag,
Când frunza-i galbenă pe crengi
M'ascund adesea ori pribeag
Și-ascult doar cântul de tălângi.

Se cerne frunza 'ncet în vânt,
Se 'nvârte 'n aer lin plutind,
S'așterne-apoi peste pământ,
Iar vântul moare 'n crengi, vuind.

Mă prinde-un dor să stau mereu
In crângul trist și mort de fag,
Să dorm un somn adânc și greu,
Să fiu și 'n somnul meu pribeag...

Să stau sub trunze amorțit,
S'ascult doar viscolul mugind,
Să fiu de el întroenit,
S'aud urlând lupii cu jînd...

Să treacă iarna ca un vis,
Iar mugurii când vor plesni,
Să mă deștept sub cer deschis
Când paserile-or ciripi.

Și... Codrule, să văd si eu
Re'ntinerind al tău desiş
Și 'n tine să trăesc mereu,
Prin tufele de aluniş.

Să văd venind departe 'n zări,
In cărduri cântăreșii tăi,

*Venind grăbiți din alte țări
Trecând câmpii și munți și văi.*

*Să-mi cânte apoi nespus de mult
Modestele privighetori,
Iar eu de-apururi să le-ascult
Din faptul serii până 'n zori.*

*Să-mi cânte mierlele, când plâng
Cu fluieratul lor duios,
Să stau pururi în al tău crâng
Și 'n freamătu-ți armonios.*

Mihail Robu.

EPIGRAMA

Cluj / Central University Library Cluj

Franțuzomanie.

Ce încântat este Petrică
De când se iscălește: „Pierre“!
Just... când l'aud pe franțuzește
Subit... iluziile-mi pier.

Unei supărăcioase.

De câte-ori te nveninează
Inima-ți prea îndurerată,
Copilă, tu te consolează:
Că ai să mai înduri o rată.

IOAN IORDACHE.

CUGETĂRI.

O bucată literară poate produce schimbare într'un cititor atunci, când în sufletul lui existau sau se plănădeau aceleași tendințe cari au format tema bucății literare.

Nu-ți părăsi nici odată traiul tihnit, modest... pentru fastul gălăgios al lumii pătinașe.

Ură, răzburare, invidie, dorinți au început, iar sfârșitul... greutatea pământului.

THEODOR LORMAN.

Note și observări.

Statutele

„Societății tinerimei“ *) din comuna .....

§. 1. Societatea se înființează pentru tinerimea trecută de 15 ani, și se numește Societatea tinerimei din .....
..... “. Sigilul societății va purta tot această inscripție și stema țării.

§. 2. Scopul societății este:

a) a cultiva în tinerime sentimentul național și al vieții religioase-morale; deprinderea la cinste și bunacuviință, la viață cumpătată și muncă;

b) răspândirea cunoștințelor folositoare;

c) încunjurarea corcetării cărciumelor și a altor localuri și ocazii demoralizatoare, și

d) cultivarea armoniei sociale și a spiritului de întovărășire în cele bune.

În scopul acesta va înființa bibliotecă, va aranja conferințe, va organiza cor, care va da producții, concerte, va cânta la biserică și cu alte ocazii potrivite cu scopurile societății.

§. 3. Din cerul de activitate al societății se interzic cu desăvârșire chestiunile de ordin politic și confesional, jocurile de noroc și întrebunțarea beuturilor spirituoase.

§. 4. Societatea are membri activi, ajutători și fondatori.

a) Membru activ este ori care tânăr cu bune purtări, trecut de 15 ani, știutor de carte, care recomandat fiind de 2 membri și-a anunțat directorului societății intenția de a intra în șirul membrilor și se obligă a respecta statutele societății. Membrii activi plătesc o taxă anuală de 10 Lei.

b) Membru ajutător poate fi oricare persoană onorabilă, care se obligă a plăti în favorul societății 5 Lei anual.

c) Membru fondator poate fi acela care plătește odată pentru totdeauna o taxă de 50 Lei.

Membrii societății pot fi numai cetățeni români.—(Va urma).

Mg.

*) Publicăm acestea statute date de Directoratul General al Instrucțiunii din Cluj în 1922 pentru a servi de model.

Administrația școlară.

Răspuns Dlui V. I. în C.

La întâmpinarea Dtale pe care nu o putem publica din motivele de mai jos, îți răspundem următoarele:

Nu ai nici un motiv de supărare, deoarece vina este acolo unde am indicat-o noi, la Dta. Dirigenții școalelor au datoria morală și oficială să rezolve la timp și *fără discuție* toate chestiunile curente și restante, chiar și în cazul când cele din urmă provin din neglijința antecesorilor. Persoanele pot dispărea, dar oficiile rămân.

Să vedem acum, că Dta întrucât ai satisfăcut acestor îndatoriri. În 20 Iulie tr. am restituit recensământul din C. pentru coupletare, dar nu ni-s'a mai înaintat, fiindcă antecesorul Dtale părăsise postul fără a se mai preocupa de trebuințele școalei de acolo ca și comitetul școlar. La 4 Oct. a. tr. după ce ai ocupat Dta postul, te-am invitat la birou în această chestiune, dar nu ai ținut de cuvânt să te prezinți. În cursul lunii Noiembrie când ai trecut pe la revizorat pentru alte afaceri ți-s'a cerut din nou completarea recensământului. Dta însă nici acum nu ți-ai făcut datoriința.

Intrebăm, că după atâtea demersuri, făcute de revizorat cine poartă vina pentru aceasta neglijență gravă, dacă nu actualul dirigențe al școalei, care ești Dta? Așa înțelegeți Dvs. „incepătorii“ să munciți „pentru ridicarea neamului din toată inima“? Dacă toți înțelegeți la fel și veți munci în acest mod, atunci vai de ea școală și vai de el neam. Noi însă avem păreri mai bune despre generația tânără. Te asigurăm, că dacă nu-ți vei face datoria „lanțul întreg de recunoștință ce te așteaptă în viitor“ va fi potrivit muncii.

Dta ai mai căzut și în greșala de a reda greșit chestiunea. Lucru pe care te sfătuim, ca în interesul propriu să nu-l mai faci.

Dacă Dvs. „incepătorii“ nu aveți praxă în administrația școlară, studiați legea, regulamentul, instrucțiunile și ordinele, ce vi-se dau și Vă asigur, că vă veți putea achita și de această îndatorire, numai bunăvoința și sârgunța să nu vă lipsească. Unde nu sunt deajuns studiile făcute, recurgeți la experiența celor mai bătrâni.

În sfârșit îți atragem atențiunea, că Revizoratul este o autoritate școlară, care are drept la titlul, care nu se poate omite cum faci Dta. fără a arunca o umbră asupra celui ce cade în această greșală.

Revizorul.

Ș T I R I .

Revizoratul Școlar al județului Sălaj

cuprins de adânci sentimente de regrete și durere, anunță trecerea la cele veșnice, — în dimineața zilei de 1 Februarie 1927, — a fostului subrevizor școlar de control în circumscriptia Celul-Silvaniei -Jibou,

LEONTIN T. TURCU.

Plin de ambiție și idealism, deși abia la începutul carierei sale de dascăl al Neamului, prin o muncă asiduă cu cuvântul, fapta și condeiul, și a eluptat un loc de cinste în rândul muncitorilor culturii, și aprecierile cuvenite și nefățărite în inimile celor ce i-au cunoscut mai deaproape activitatea.

Fiind călăuzit de o singură deviză: „*Progresul poporului în toate direcțiile*“, a desfășurat un adevărat Apostolat național.

Stângerea sa atât de timpurie, la vârsta de 25 ani, lasă un mare gol în învățământul primar.

Memoria sa va fi păstrată de către oamenii de școală ca și a unui erou al datoriei.

Aibă parte de odihna și fericirea vecinică!

† **Leontin T. Turcu.** A mai dispărut din șirul dascălilor un luptător pentru cultura poporului: Leontin T. Turcu! Om tânăr, dascăl în care sălășluia un suflet entu-

ziast, activ. Încă ca elev al școlii normale se distingea prin activitate: eră ca o albină lucrătoare. Ca învățător a știut să-și facă datoria și în școală și afară de școală, așa că în scurt timp și-a câștigat iubirea elevilor, adorarea tinerotului și ascultarea și respectul poporului. A înființat Casă Națională. Cohortă de cercetași, Trupă de diletanți și a luat parte alături de Dr. D. Stanca la o mulțime de anchete sanitare, a ținut conferințe pentru popor în cadrele „Astrei“ și a „Cercurilor culturale“, a publicat articole de propagandă culturală și studii în „Cultura Poporului“, „Meseșul“ și „Școala Noastră“; pretutindenea unde eră vorba de activitate culturală Leontin T. Turcu eră printre cei dintâi. Ajuns de tânăr subrevizor de control, pe lângă îndatoririle oficiale totdeauna găsea timp și pentru a cerceta după obiecte artistice și istorice vechi. Nu eră turneu din care să nu se întoarcă cu ceva obiecte de valoare artistică ori istorică.

Nu mai amintim colecția bogată de folklor ce a adunat cât a fost dascăl și subrevizor. Pentru activitatea desfășurată la anchetele sanitare a fost decorat cu „Meritul sanitar cl. I“. Activ a fost Leontin T. Turcu toată viața sa; și în luna ultimă a vieții sale — deși slăbit de o boală grea — încă înființează în comuna

sa natală, Baica, un cămin cultural. — Școala „Astra”, revista noastră, „Meseșul” și poporul pierd prin moartea lui un luptător neobosit. A fost un om care a trăit puțin dar intens. A fost ca o stea luminoasă, a strălucit în întreagă cariera sa. S'a impus prin strălucirea sa așa încât amintirea lui va rămânea neștearsă în sufletele noastre. — Dormi în pace suflet distins. *Red.*

O bucurie de sărbători.

De și sosită târziu, dăm pentru aranjarea ei originală și impresionantă serbarea lui Moș Crăciun dela școala primară din Băsești.

— În seara de Crăciun la orele 6, după eșirea din biserică poporul a fost invitat să se adune la școală pentru a-l colinda pe „Moș Crăciun” mai întâiu. Elevilor li-s'a spus mai înainte cu 2 zile, că: „dorința învățătorilor este, ca în seara de Crăciun colindatul să se înceapă dela școală, îndată după eșirea dela biserică”. Toți elevii — fără să bânuiască ceva — s'au prezentat cu plimbare mare, după eșirea dela biserică, în curtea școlii. Decodată se deschide ușa salei de învățământ, în mijlocul căreia era „Pomul de Crăciun” iluminat și încărcat cu tot felul de daruri. Sub pom dormea „Moș Crăciun” cu desagi, cu barba și căciula albă, cu mantaua roșie și cu un ciomag mare, căci era de viță românească cecece s'a dovedit și de pe vorba lui.

Intrarea elevilor în sală s'a făcut în modul cel mai liniștit și după ce s'au așezat în bănci,

cari erau puse în formă de cere, au cântat „Sosit-a Craiul Ceriului”. La cântecul îngereș al copiilor, Moș Crăciun trudit de atâta drum făcut pedestru (în lipsă de automobil, ori aeroplan), a început să se ridice sprijinindu-se în ciomag, apoi le-a mulțumit copiilor de colindă, spunând că dânsul e numai sluga lui „Moș Crăciun”, care e mult mai bătrân și care în ajunul de Crăciun trimite pe toți argații săi prin satele și orașele unde sunt copii buni să le ducă câte ceva. Le descrie pe „Moș Crăciun” declamând poezia „Moș Crăciun”.

Corul intonează „Cântecul bradului”. A fost surprinzătoare declamarea argatului lui Moș Crăciun, care avea vocea profundă și prin felul cum a fost echipat, la copii mai mici, cl. I-II, pe câteva minute, aproape le-a oprit respirația și clipirea ochilor, oftând la urmă, după ce „oaspele” își mai rărise vorba. Era o bucurie după un val de intimidare.

Pe pom, erau nuci aurii, zorzoane, îngeri cu trâmbițe, bomboane, ghirlande tricolore de hârtie, luminițe și rachete așezate dela mijloc spre vârf, din cari se respirau peste întreg bradul, scântelele în formă de stele. Pomul părea mai mult, decât un rug aprins. După a 2-a cântare urmează iarăși „Oaspele”, care cu multă pietate desface desagi, de unde scoate pentru 12 fetițe 12 haine, la alte 18 fete câte o marană, la 5 băieți opinci, la alți 20 elevi (băieți și fete) cărți în valoare de 500 lei. Apoi pentru fiecare elev pachet cu za-

haricale și smochine. Când totul fu gata, trimisul lui „Moș Crăciun“ își ia adio, spunând că al doilea desag co-i mai rămase, îl duce în alt sat.

O elevă de cl. a II-a declamă poema „Noaptea Crăciunului“. Corul cântă pe 3 voci „O ce veste minunată“, apoi se depărțară cu toții în liniște, privind în urmă la pomul iluminat.

Darurile împărțite, după factura lui „Moș Crăciun“ au fost de prețul următor :

1) 12 haine pt. fete	
Lei	1673.20
2) 18 marame la 18 fete	
Lei	720.—
3) 5 perechi opinci la 5 băieți	
Lei	450.—
4) la 20 elevi cărți în valoare de	
Lei	500.—
5) smochine și zaharicale	
Lei	440.—
6) podoabele „Pomului de Crăciun“	
Lei	476.—

Total Lei 4259.20

1) Pentru acoperirea acestei sume, banca „Codreana“ inst. de credit și economie a donat	
Lei	1500.—
2) Vasile Rob învățator-director	
Lei	476.—
4) Din fondul „Casei Naționale“ creiat din veniturile teatrale de 4 ani încoace s'a anticipat provizoriu	
Lei	2283.20

Total Lei 4259.20

Pe această cale, în numele copiilor împărțâșiți de darurile amintite, se aduce mulțumită Dlui Alexandru Achim pro-

topop, pentru că ne-a solicitat suma frumoasă de 1500 lei, dela institutul amintit.

Sperăm că pilda Dlui protopop, pe când va mai veni „Moș Crăciun“, va fi urmată și de alți domni din localitate.

Ținem de cuviință să mulțumim D-soarei Marioara Achim și D-nei învățătoare Safta Rob, cari au știut să aranjeze totul, în modul cel mai inexcptabil din punct de vedere estetic și satisfăcător pt. copii și public. **Inițiatorul.**

Experiențe triste. In zilele trecute Dl Inspector școlar, D. Nădă, însoțit de Dl Revizor școlar au inspectat mai multe școli din județ. Constatările făcute aruncă o lumină tristă asupra stării învățământului și școlilor din multe comune. Abia s'a aflat rânduială la o școală bună. Incolo disordine și neglijență. Unele localități școlare sunt lipsite de îngrijirea cuvenită și murdare. Intr'o cancelarie am aflat carne de porc întinsă pe jos. Dintre învățătorii inspectați: 3 lipseau din comună, 2 sistaseră cursurile înainte de ora 11 — elevii erau singuri de capul lor în salele deschise —, 1 era la o nuntă în sat. Intr'o școală în ziua aceea nu se țineau cursuri, iar în alta o elevă de cl. II-a nu și-a știut scrie numele pe tablă, iar elevii din cl. IV și V n-au știut să scrie numărul 30.030.030. Nu mai continuăm. E prea trist tabloul și destul de complet pentru cei ce voese să înțeleagă situația. **Mg.**

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 14--1927.

Catedrele vacante.

În județul Sălaj sunt vacante catedrele notate mai jos, — publicate în Monitorul Oficial No. 21 din 29 Ianuarie a. c.

Membrii titulari ai corpului didactic primar cari doresc a fi transferați conform dispozițiilor art. 124 din legea învățământului primar și 237 din regulament vor avea în vedere următoarele:

1. Cererile de transferare se vor înainta prin *revizoratul școlar al județului în care petentul își are catedra ca titular, până la data de 20 Martie exclusiv.*

2. Cererile vor fi însoțite de acte, prin cari să se dovedească interesele ce au de a fi transferați în localitatea cerută. Aceste interese sunt arătate în art. 239 din regulament punctele 1—4 și lit. d. Cererile lipsite de aceste acte doveditoare liberate de o autoritate publică nu se vor lua în considerare.

3. În cerere se va arăta gradul și nota ce o are petentul în acel grad din învățământ, precum și vechimea în învățământ.

Învățătorii pedepsiți cu transferarea nu pot cere o nouă transferare, nici nu pot fi transferați din oficiu, decât după prescrierea pedepsei (vezi art. 150 din lege).

Învățătorii cari nu posed examenul de definitivat nu pot cere transferarea la școlile comunale urbane.

4. Toți învățătorii cari în prezent sunt detașați în posturi vacante și având motive legale doresc să rămână acolo, vor înainta cereri de transferare.

Posturile completate în anul trecut cu învățători tit. prov.

cari nu întrunesc condițiunile art. 113 lit. d) și alin. din urmă a egii inv. primar au trebuit să se publice din nou.

5. Invățătorii cari doresc a fi transferați reciproc, acemenea vor înainta cereri de transferare.

Cererile neprevăzute cu acte în regulă ori înaintate după termen, nu se vor lua în considerare.

I. Posturi rurale: 1. Acâș post II (femeie); 2. Aghires I (bărbat), II (femeie); 3. Agrij I (bărbat), II (femeie); 4. Ales I (bărbat); 5. Aluniș I (bărbat); 6. Asuașul de sus II (femeie); 7. Bocșița I (bărbat); 8. Bogdana II (femeie); 9. Brăglez I (bărbat); 10. Bârsa I (bărbat); 11. Buciumi II (bărbat) și III (femeie); 12. Ban I (bărbat); 13. Băița II (femeie); 14. Bălan II (femeie); 15. Bârsoul de jos II (femeie); 16. Boian-Plesca I (bărbat); 17. Camăr II (bărbat); 18. Cățelul II (femeie); 19. Căuaș II (femeie); 20. Ceheiu II (femeie); 21. Cehul-Silvaniei V (bărbat); 22. Chendrea I (bărbat); 23. Cheniz II (femeie); 24. Cioara I (bărbat); 25. Ciocmani I (bărbat); 26. Ciglean I (bărbat); 27. Corni I (bărbat); 28. Crasna IV și V (femeie); 29. Curitâu II (femeie); 30. Curtuiușeni II (bărbat); 31. Dindești III (femeie); 32. Dindești-mici I (bărbat); 33. Dumuslău I (bărbat); 34. Gălpăia II (femeie); 35. Gărdani I (bărbat); 36. Hereclean I (bărbat); 37. Horoatul I (bărbat); 38. Iaz I (bărbat); 39. Inău I (bărbat); 40. Jac I (bărbat); 41. Lazuri I (bărbat); 42. Șumal II (femeie); 43. Maieriște II (femeie); 44. Mălădia I (bărbat); 45. Măneu I (bărbat) și II (femeie); 46. Moftinul Mic (cătunul Doda) I (bărbat); 47. Motiș I (bărbat); 48. Nadișul-Român I (bărbat); 49. Nușfălău II (femeie); 50. Oarța de jos II (femeie); 51. Oarța de mijloc I (bărbat); 52. Orbou I (bărbat); 53. Panic I (bărbat); 54. Pereceiu III (femeie); 55. Pir I (bărbat); 56. Pirul-nou I (bărbat); 57. Pișcolt II (bărbat); 58. Scărișoara-nouă I (bărbat); 59. Preuteasa I (bărbat); 60. Pria I (bărbat); 61. Racova II (femeie); 62. Siciu I (bărbat); 63. Sârbi I (bărbat); 64. Solona I (bărbat); 65. Someș-Odorheiu III (femeie); 66. Someș-Uileac I (bărbat); 67. Stărciu I (bărbat) și II (femeie); 68. Subcetate I (bărbat); 69. Șilindru II (femeie); 70. Șoimuș I (bărbat) și II (femeie); 71. Tășnad IV (femeie); 72. Tiream I (bărbat) și II (femeie); 73. Treznoa III (femeie); 74. Tihău II (femeie); 75. Trestia I (bărbat); 76. Turbița I (bărbat); 77. Unguraș II (femeie); 78. Vălcăul de sus I (bărbat); 79. Trașiș II (femeie).

2. Grădinii de copii rurale: 1. Andrid I (femeie); 2.

Cehul-Silvaniei I (femeie); 3. Crasna I și II (femeie); 4. Sanislău II (femeie) și Urziceni I (femeie).

3. **Posturi urbane**: 1. Carci I și IV (bărbat), VIII și IX (femeie); 2. Ferma Clara I (bărbat) și Șimleul-Silvaniei VI și VII (femeie).

4. **Grădini de copii urbane**: Carei, Grădină de copii No. 3, I (femeie); 2. Zălau I (femeie); 3. Șimleul-Silvaniei II (femeie).

No. 311—1927.

Carnete de identitate pe C. F. R.

Se invită toți învățătorii cari nu au carnete de identitate pe CFR. și sunt intrați în învățământ dela data de 1 Septembrie 1925 până în prezent, să-și înainteze, — și în cazul dacă în anul trecut 1926 nu au înaintat, ori au înaintat în 1925 și n'au primit. carnete — următoarele: fotografia de mărimea 6—9 cm. cu fond alb și semnat pe față, iar pe dos liberă și chitanță dela Casieria oricărei gări asupra sumei de Lei 6, ca să le putem oxopera carnete. Termenul de înaintare este 1 Martie a. c.

Zălau, la 4 Februarie 1927.

No 360—1927.

Termenul examenului de definitivat.

În legătură cu ordinul nostru circular No. 9—1927 comunicăm mai jos spre știre și conformare ordinul Onor. Inspectorat No. 14.652—1927.

„Domnule Revizor, În referire la ordinul nostru circular No. 155.608—1926, vă facem cunoscut, că examenul de definitivat al învățătorilor dela școalele primare cum și dela școalele de copii mici (grădini de copii) va începe la 7 Martie 1927.

Acest examen este obligatoriu pentru toți învățătorii care au funcționat trei ani efectiv în învățământ cu titlul provizoriu, fie în învățământul rural fie ca detașați în cel urban și cum la aceleași obligațiuni sunt supuși și învățătorii cu titlul ajutor proveniți din foștii învățători ajutoari conform Legii vechi, veți înscrie din oficiu pe toți învățătorii cari îndeplinesc aceste condiții, chiar și pe aceia cari din diferite motive ar fi cerut concediu pentru timpul examenului.

Toți acei cari vor invoca boală, vor fi chemați să se prezinte înaintea Comisiunii Medicale Centrale spre a se verifica

temeinicia afirmației lor; ei însă vor trebui să aibă concediu dela Inspectoratul școlar respectiv, aprobat și motivat.

Până la 15 Februarie 1927, veți înainta Ministerului numărul celor înscriși din județul D-voastră și numărul celor cari cer darea definitivatului în altă parte, ca fiind detașați în acea regiune. — Director general: (ss) Titus Patriciu. Subdirector: (ss) Indescifrabil.

Zălan, la 10 Februarie 1927.

Revizor școlar:
I. Mango.

Comitetul școlar județan.

No. 263--1927.

Achitarea sumelor de cheltueli de deplasare.

Punem în vedere tuturor comitetelor școlare, că diurnele învățătorilor pentru participare la cercurile culturale se pot achita numai în baza chitanțelor vizate de către d-nii președinți ai cercurilor culturale. Spre acest scop fiecare învățător își va întocmi chitanța pentru fiecare ședință (în 3 ex.) și după terminarea ședinței o va prezenta președintelui pentru vizare. Numai în baza acestor chitanțe se pot emite bonuri de plată. Paușalul ce se acordă fiecărui membru pentru o ședință este de Lei 150 din care se vor acoperi și cheltuelile de transport.

No. 366—1927.

Achitarea abonamentului pentru revista „Școala Noastră” pe anul 1926 eventual 1924 și 1925.

Verificându-se gestiunea revistei „Școala Noastră” s'a constatat că o mare parte a comitetelor școlare n'au achitat abonamentul pe anul trecut. În consecință punem în vedere tuturor comitetelor școlare să-și achite imediat abonamentele restante până la 31 Decembrie 1926, căci la caz contrar se vor reține chitanțele dlor secretari ai comitetelor respective, cari nu țin să respecte ordinele date.

No. 395—1927.

Achitarea subvenției de 15% Comitetului școlar județan pe exercițiul 1926.

Ca urmare ordinului nostru No. 2142--1926, invităm din nou și pentru ultima oară, ca în termen de 3 zile fiecare comitet școlar să înainteze Comitetului școlar județan raport relativ la subvenția de 15%.

Comitetele care n'au achitat încă vor arăta motivele. Rapoartele se vor înainta deci, indiferent că s'a plătit aceasta subvenție sau nu.

Zălau la 11 Februarie 1927.

Prefect Președinte: Secretar: Contabil:
 (ss) Dr. N. Cristea.   (ss) I. Mango.   (ss) D. Mărginean.

Asociația Învățătorilor. — Secția Sălaj.

Dare de seamă.

(Continuare)

Pentru fondul „Căminul Învățătorilor” au mai intrat la banca „Silvania” ca preț de răscumpărare a Analelor Reuniunii Inv. Români Sălăjeni, dela următoarele Comitete școlare: Bilghez 54 Lei; Bârseul de jos 54 Lei; Doh 54 Lei; Cuceu 54 Lei; Halmașd 54 Lei; Crasna 54 Lei; Aluniș 54 Lei; Ghenci 50 Lei; Horoat 54 Lei; Fetindia 54 Lei; Cig 50 Lei; Cosniciul de jos 54 Lei. *Total 640 Lei.*

*

Au mai intrat pentru acest fond ca taxă pe anul 1927, (prima rată pe luna Ianuarie) dela dnii: Grigorie Rusu, Cig 100 Lei; Alimpiu Precup, Unimăt 100 Lei. *Total 200 Lei.*

Rugăm din nou pe toți membrii Asociației noastre, să grăbească cu achitarea cotelor lunare către fondul Căminului.

Să emuleze în a contribui cu obolul, căci dacă dăm, pentru noi și urmașii noștri dăm, care faptă n'ar trebui nici odată comentată. Va vorbi dela sine, făcându-ne numai cinste.

Acei din directori și diriginți de școli, cari au primit pentru biblioteca școlară câte un exemplar din Analele Reuniunii Inv. și dânsii să grăbească cu trimiterea sumei de 54 Lei, ca să putem lua măsuri deja pentru eliberarea chitanțelor în regulă.

Șimleu. la 5 Februarie 1927.

(Va urma)

Președinte: **Simion Oros.**